

Uppdrag till förvaltningen att utreda öppnande av avdelningen Linden inom särskilt boende

Förslag till beslut

Klicka eller tryck här för att ange text.

Beskrivning av ärendet

Med särskilt boende avses bostäder för äldre med tillgång till personal dygnet runt. Särskilt boende för äldre beviljas efter biståndsbedömning när omvårdnadsbehovet är omfattande och varaktigt eller när tillräcklig tillsyn eller tillräckliga trygghetsskapande åtgärder inte bedöms kunna åstadkommas i ordinärt boende.

Korttidsplats kan beviljas när omvårdnadsbehovet tillfälligt är omfattande och inte kan tillgodoses med punktinsatser i ordinärt boende. Syftet med korttidsplats är att tillgodose tillfälliga behov av heldygnssorg samt, om möjligt, främja att den enskilde ska kunna komma hem till sin bostad så snart som möjligt. Korttidsplats ska beviljas för en begränsad tid, normalt inte längre än två veckor. Korttidsplats och växelvård verkställs på avdelningen Boken.

Idag verkställs beviljade beslut om särskilt boende för äldre på Kärrsgården. Det finns fyra demensavdelningar med 9-10 platser per avdelning, två avdelningar med inriktning somatik med vardera 13 platser samt en avdelning för korttidsplats och växelvård med 13 platser. Totalt 78 lägenheter. Utöver dessa finns avdelningen Linden med 13 lägenheter som sedan renovering gjordes i slutet av 2023 har stått tom. Habo bostäder har fram till 31 december 2025 hyrt några lägenheter på avdelningen Linden på grund av stambyte i några av deras bostäder.

Socialnämndens uppdrag till förvaltningen

Med anledning av att behoven av särskilt boende och behoven av korttidsplatser har ökat sedan sommaren 2025 har socialnämnden gett förvaltningen i uppdrag att utreda vad det skulle innebära att öppna fler platser

vid särskilt boende samt presentera tänkbara lösningar och kostnader. Förvaltningen ser behov av att kunna tillhandahålla fler platser för särskilt boende än vad som görs idag.

Nuläge

Korttidsenheten Boken med 13 platser är i dagsläget fullbelagd samt att ytterligare fem rum på avdelningen Linden för närvarande används till extra korttidsplatser, totalt 18 platser.

Flera av dem som vistas på korttidsenheten har beslut om särskilt boende och väntar därför på att besluten ska kunna verkställas på någon av avdelningarna inom särskilt boende. Samtliga avdelningar inom särskilt boende är i dagsläget fullbelagda.

Många brukare har stora vårdbehov. Arbetsmiljön är ansträngd. Korttidsenheten har tillfälligt förstärkt med mer personal och bemanningsenheten samordnar personalplaneringen dag för dag tillsammans med enhetscheferna för att säkerställa att det finns rätt kompetens på rätt plats. Personal som har fått delegering av hälso- och sjukvård behöver finnas där behoven är störst. Det innebär att omvårdnadspersonal tillfälligt kan behöva arbeta på andra enheter än sin ordinarie. Risken för smittspridning ökar när fler vistas på begränsade utrymmen.

Om avdelningen Linden öppnas igen kan brukare som har beslut om särskilt boende flytta från korttidsenheten Boken, vilket skulle frigöra platser för de som har behov av korttid.

Förvaltningens prognoser tyder på ett ökat behov av platser på särskilt boende under 2026 och kommande år.

Kostnader som uppstått på grund av platsbrist

Under 2025 har brukare som är färdigbehandlade på sjukhus inte kunnat tas emot på korttidsenheten på grund av platsbrist. Det har då uppstått kostnader för förvaltningen för utskrivningsklara patienter med cirka 250 000 kronor. Motsvarande siffra har kostnaderna sett ut enligt följande:

- 2022 121 000 kronor
- 2023 0 kronor
- 2024 630 000 kronor

Öppning av avdelningen Linden

Avdelningen Linden med 13 lägenheter har sedan renovering gjordes i slutet av 2023 stått tom. Behoven av särskilt boende och behoven av korttidsplatser har ökat tydligt sedan sommaren 2025. I samband med diskussioner kring återöppning av Linden har två principiella alternativ varit aktuella.

Alternativ 1

Avdelningen Linden öppnas med 13 platser och avdelningarna Eken och Björken behåller sina 13 platser öppna. Det kommer då finnas totalt 39 platser tillgängliga direkt om Linden öppnas. Till en början kommer det innebära att det på avdelningen Linden kommer finnas en del tomma platser.

Alternativ 1 innebär att en utökning behöver göras med 9,36 årsarbetare. Det finns dock inte behov av att utöka nattbemanningen.

Alternativ 2

Avdelningen Linden öppnar upp med 10 platser samtidigt som avdelningarna Eken och Björken minskar sina platser successivt från 13 till 10 platser vardera. Ingen brukare kommer att behöva flytta från sin nuvarande avdelning till Linden. Detta alternativ skulle innebära att dagens 26 platser ökar till 30 platser med möjlighet att ta emot ytterligare 3 brukare på varje avdelning om behoven ökar.

Alternativ 2 innebär att en utökning behöver göras med 2,88 årsarbetare exklusive nattpersonal. Det finns inte behov av att utöka nattbemanningen.

Initialt kommer kostnaderna vara högre innan verksamheten har anpassats till det nya antalet platser.

Alternativ 2 öppnar upp möjligheten att kunna använda tre lägenheter på avdelningen Linden av korttidsenheten när behoven av korttidsplats tillfälligt blir höga. Förvaltningen ser dock att det är behovet av platser vid särskilt boende som är störst. Det blir sämre för brukare som har behov av särskilt boende att vistas på en korttidsenhet där det är en hög omsättning av brukare och en rörigare miljö. Det finns också risk för att kommunen får betala särskild avgift för ej verkställda beslut.

Att sänka antalet platser vid samtliga avdelningar skulle skapa en lugnare miljö för de boende och en bättre arbetsmiljö för medarbetarna. Personal skulle i så fall behöva omfördelas mellan avdelningarna samtidigt som schemaläggningen skulle underlättas.

Det finns inga lagkrav på ett visst antal platser per avdelning vid särskilt boende för äldre. Forskning visar dock att mindre enheter ger bättre förutsättningar för personcentrerad omsorg samt bidrar till ökad trygghet, bättre social samvaro och minskad oro. För särskilt boende rekommenderas små enheter med 8-12 platser per avdelning. För demensboende rekommenderas ännu mindre enheter med 6-10 platser per avdelning. Stora avdelningar är ger en ökad institutionskänsla och det är svårare att möta individuella behov.

Platser för växelvård

Växelvård innebär att brukare växelvis bor i sitt ordinära boende och växelvis på särskilt boende. För närvarande används 4 av lägenheterna på korttidsenheten Boken till växelvård för totalt 12 brukare.

Ett alternativ för växelvård skulle kunna vara att ett rum på varje avdelning vid särskilt boende används för växelvård, vilket skulle avlasta korttidsenheten Boken. Dessutom kan den som har växelvård och som efter en tid permanent ska bo på särskilt boende flytta in på samma avdelning, vilket möjliggör en enklare övergång för den boende.

Personalen vid korttidsenheten Boken behöver kunna omfördelas när behoven av korttidsplatser minskar och det är då viktigt att jobba med resursspass.

Ekonomiska konsekvenser

Intäkter

Intäkternas storlek påverkas inte av vilket alternativ som väljs.

Personal

Under förutsättning att antalet enhetschefer för särskilt boende är oförändrat torde inte personalkostnaderna påverkas av vilket alternativ som väljs. Valet av alternativ bedöms inte påverka möjligheten att använda personalresurserna på ett optimalt sätt genom till exempel schemaläggning.

Hyra, städ och vaktmästeri.

Lokalhyran, städ och vaktmästeri är fasta kostnader och i stort sett oberoende av om 10 eller 13 platser används per enhet. Om enheten Linden är stängd förblir lokalhyran oförändrad (jämfört med om enheten är öppen) så länge som lokalerna inte definitivt sägs upp. Kostnaderna för lokalvård och vaktmästeri (115 tkr/år) torde dock till stora delar kunna avtalas bort om lokalerna inte används.

Övriga kostnader

När det gäller övriga kostnader inklusive mat/livsmedel påverkas de inte av vilket alternativ som väljs.

De allmänna utrymmena på avdelningen Linden behöver möbleras. Det saknas även husgeråd i köket. Kostnader för detta tillkommer om avdelningen Linden öppnas.

Bedömning

Det bedöms att valet av alternativ (1 eller 2) inte i väsentlig grad påverkar det ekonomiska utfallet.

Bilden nedan visar skillnaderna gällande de ekonomiska konsekvenserna indelade i tre delar.

Kostnader per plats för äldreboendena Eken och Björken

(Exklusive eventuella statsbidragsintäkter)

Antal boende 26

Komponenter	Budget-25 (tkr)	Per boende (tkr)	Typ (F/R)
Mat/livsmedel	- 1 442 -	55	R
Omsorgsavgifter	- 511 -	20	R
Bostadshyror	- 1 500 -	58	R
Summa intäkter	- 3 453 -	133	
Personal (dag)	11 934	459	R
Personal (natt)**	4 247	163	R
Summa personal	16 181	622	
Hyra/städ/vaktmästare	1 577	61	F
Mat/livsmedel	1 422	55	R
Förbrukningsmtrl	220	8	R
Övrigt	719	28	F
Summa hyra m.m.	3 938	151	
Summa, bruttokostnader	20 119	774	
Summa, nettokostnader	16 666	641	

* Rörliga eller fasta kostnader

** Fördelat efter antal boende Eken/Björken - Boken

En ytterligare boende innebär att nettokostnaderna ökar med 552 tkr under förutsättning att personalinsatsen ökar i proportion till använd täthetsfaktor och att det finns platser tillgängliga.

Sara Svenningsson
Utredare

Beslutet skickas till:
Verksamhetschef äldreomsorg/hälso- och sjukvård